

D. S. Hovinga

MIEMERN
IN
TWIJDUUSTERN

GEDICHTEN

J. D. VAN DER VEEN N.V.

-

WINSCHOTEN

BLADWIESDER	blz.
Veurwoord	5
Miemern in twijduustern	9
Oldambt	10
Middernacht op kerkensingel	11
Zummervlammen	12
Bie 't vuur	13
Sebo Hunengoa	14
Roggekaamp bie nacht	16
Meert	17
Nacht	18
Oterdom	19
Laiwerke's laid	20
Hondsdoagen	21
Haarst	22
Aailaand van geluk	23
Diekbreuk bie Jansum	24
November	26
Boerderij in dook	27
Witte wieven	28
Der kwam n braif	30
Westerwolle	31
Kaarstnacht	32
Winter	33
Ongeboren Roulf	34
Oavendrood	35
Torenlaid	36
Dook	37
De zee	38
Twijdonker gehaaim	39
Mysterie	40

God	41
Omswinder	42
As 't örgel zingt	43
Stille oavend	44
Woarheer?	45

VEURWOORD

Ons Oldambster boerendichter, Derk Sibolt Hovinga, is viefteg joar worren en bie dei gelegenheid verschient d'r n nije bundei gedichten van hom mit steun van het H. S. Kammingafonds.

„Mienïern in twijduustern" hait dit waark van de leste joarcn en doarmit bennen dizze gedichten zuver aandud. Hovinga is ien zien gevuilegste verzen n dreumer, ain dei geern miemert over de boerenwereld ronnom hom tou. Wat dat betreft is e meer dichter as Oldambster boer. En toch roek ie zien boerenbloud deur al dei miemeroatsies hen. Hai is mit ale vezels verbonnen aan zien aigen hörn en zien toal getuugt doarvan.

Dreumen is n toustand tussen sloapen en woaken ien. Dreumen brengen joe op steeën, doar n aander voak gain wait van het: doar woar 't gehaimzinne is, woar joen verbelens en verlangens vrij spul hemmen.

Dat dreumaailaand zocht Hovinga ien zien stille uren steevast weer op en van doar oet miemert hai over zien laand en zien luchten, over stilte en störm, over wezens dei nait van dizze wereld bennen, over mensen en dingen ronnom hom tou.

Dat leste sprekt ons, dei zien gedichten lezen, voak 't staarkste aan. En den kennen wie rusteg vaststellen, dat Hovinga hom totnogtou meer verdaipt het ien dingen as ien mensen, dat e meer netuurdichter is as mensendichter.

Is dat as 't er op aankomt nait wonnerliek? Juust ien 't Oldambt, woar mensen op heur felste streden hemmen om heur bestoan as mens, zollen ie van n boer verwachten, dat hom dat hoog zat.

Derk Sibolt kennende as n goud mens, haar ik hom geern doarvan ais getugen hcurd.

Dat komt nog wel. Dat ken nait oetblieven. Benoam omdat hai 't aalgemain menseske aal benoaderde ien enkele bovennetuurlike gedichten: „Woarheer", en „Woord".

WOORD

Mysterie is het woord
Dat van de dingen 't leste zegt,
't Gehaaim van 't leven in zoek dragt
Moar nait oetlegt -
Van ons waiten daipste sporen
Liggen in dat woord verloren:
Leste waarheid bie ons binnen
Kennen wie gain woord veur vinnen.

Dei dit gedicht mit aandacht leest, dei vuilt dat de dreumer Derk Sibolt aan 't prakkezaaiern goan is. Aan 't prakkezaaiern, nait over dingen, zo as hai zegt, moat" over mensen ien heur verbeten stried.

Tussen netuurdichter en geestelk dichter staat de dichtende mens, dei toch ook mit zien medemenscn mitvuilt en mitdenkt.

Ik denk aan Derk zien grote dichter-veurganger, Jelte Dijkstra, dei ook ien 't Oldambts schreef en dei ien n simpel gedicht as „Zoaterdagoavond" ook de stilte noa de stried oettaikende zunner dei stried te vergeten.

„Nou ben ze knoesteg, kanteg, stram,
De stoere stried muik heur gedegen,
Dei veul heur gaaf en veul weer nam,
Moar nooit heur dreef op kromme wegen.

- - -

Hai kreeg ja loon,
Zai beurde 't geld,
Och, hail gewoon
Moar wel vertelt
Van n stille held?"

Derk Sibolt dei doar nog veul dichter biestaait as
Dijkstra, de schoulmeester, mout dit ook kennen. Hai
kèn dat ook! Benoam nou hai aal wat op joaren komt en
levenswiezer worren is.

Zien vrunden zollen hom hail dankbaar wezen, as hai
noast de netuurpoëzie, dei hom zo goud ligt en noast
de wereld van wonnerlike verschiensels ook 't gehaim
van 't leven van zien aigen volk blootlegde.

Dat e om zo te zeggen oet twijdonkern vandoan kwam ien
't felle daglicht en stavelde noar 't stoere stee, doar
mensen doaglieks kanner dulden mouten, omdat 't nait
aans ken.

Zel wie wachtten tot zien zestigste joar en hom
gelegenheid geven om ons ook de schoonheid oet te
schillern van de aiwcg menselk tegenstellens, dei aal bie
Koaïn en Oabel begonnen bennen, en dei zo staark de
weerde van 't Oldambster leven bepoalen?

Tot over tien joar den.

JAN BOER.

MIEMERN IN TWIJDUUSTERN

Miemern in twijduustern
As de dingen fluustern
In heur aigen toal

En de daipste wellen
Dei in 't leven gellen
Heur gehaim vertellen

En gedachten
In de nachten
Openbluien

En den overvluien
- As de steerns lichten -
In gedichten.

OLDAMBTDAG

Oldambt bin 'k heer.
'k Vroag nait minder
'k Vroag nait meer.

Oldambt: Mien volk,
Mien laand,
Mien heert,
Mien lot

Wik nait vot.

En in 't lest
bin ik west:
In dien schoot
In de dood
Rust ik.

Dat wik,
Oldambt.

MIDDERNACHT OP KERKENSINGEL

Wat ruzzelt doarboven in de bomen?
De bloaren flustern en bewegen zaacht
En schare dwoalt in schemernacht
Op haarde dreuge grond.

Wat krypt hier duuster rond
En wil te veurschien komen?

Doarboven staat de moan op wacht
En glanst in blaauwe toverkringen.
De dikke gruine stammen dringen
In grieze schemer graauw omhoog.

Woaraargens stoart n duuster oog.

De stilte soest deur spiereg gras hen.
Boin! Boin! twaalf sloagen gaalmen den
Zwoar deur de ainzoamhaid
En staarm in zaachte brommen

De schare dwoalt en vlogt
En angst waait deur de locht.

ZUMMERVLAMMEN

As 'n rode laag
In de volle blui
Van zummerdag
Ligt de boerderij.

Witte wolkenvlag
Wappert in de dag.
Lei hangt de locht
In wiede hemelbocht.

Vledder slagt de vlam
Van zien gruine stam
In het blaauwe vuur
Van de hemelmuur.

Aan de kim - ver zicht
In het glène licht
Wiedweg, de flits
Van 'n torenspits.

BIE 'T VUUR

Ik zit allain.
In 't rode vuur
Vlamt daip 't gehaim
Van 't loate uur.

Hoog in schöstain
Boldert de wind
Duustere woorden
In mien oren,
Aargens toch bekend.

Mien schare waait
Onbepoald en braid
Aan de grieze waand
In 't zulde verbaand.

Achter mien verstaand
Flustern woorden
In stille akkoorden
Van 'n vergeten laand

SEBO HUNENGOA

Doar ree n ridder biederhaand
Al deur het Woldoldambsterlaand.

In vol gelop dreef e zien peerd,
Op zied haar e zien blaanke sweerd.

Elk dei hom zag dei keek hom noa,
De ridder Sebo Hunengoa.

In 't olle Ioug bie Lesterhoes
Doar ruip e: is de smid in hoes?

Besloag de hoven van mien peerd,
Moar leg de iezers net verkeerd.

Van dei van Grunnen, van de stad,
Dei wazzen op het oorlogspad

In 't vrij Oldambt, en zöchten noa
De ridder Sebo Hunengoa.

De smid, del sluig dou Sebo's peerd
De iezers onder - net verkeerd.

Dou ree de ridder biederhaand
Al deur het Woldoldambsterlaand.

In vol gelop dreef e zien peerd,
Op zied haar e zien blaanke sweerd.

Elk del hom zag del keek hom noa,
De ridder Sebo Hunengoa.

Dou stadgers kwammen op zien spoor,
Dei zok in 't wiede veld verloor

Dou ruipen ze: „Hom noa, Hom noa:
De ridder Sebo Hunengoa" -

En juigen deur 't Oldambsterlaand
Moar net noar de verkeerde kaant.

ROGGEKAAMP BIE NACHT

De rogge soest,
De rogge roest en ruzzelt in zok zulven.

De dag verhoest,
De dag vergroest in donkere verwulven.

De rogge staat,
De rogge waait in d' oavendwind verloren,

Dei zaacht en stil
Mit wondre wil gaat deur 't hoge koren.

De rogge soest,
De rogge roest zien stil en daip verlangen

In zaacht bewegen
Overgeven aan d' aigen oarenzangen.

De rogge rekt,
De rogge sprekt in 't schemern van de nacht

In ruzzeltoal
Het laank verhoal van aigen levensmacht

MEERT

Meert

Is n ruierg peerd.

Mit waaiende moanen

Jagd over loanen,

Over de heert.

Mit hoagcl en regen

Asmids ook zunschien en dook

Komt e mie tegen

En reugt e zok.

Moakt mie as boer 't leven stoer!

Moar nait de dichter:

Dei rit mit meert

Dat ruierg peerd

Mit waaiende moanen

Over de loanen,

Over de heert

NACHT

Boeten golft nacht.
Swaarte vuren
Sloagen as muren
Mie in heur macht.
Deur de bomen huvern
Donkere uren heur klacht.
Graauwe schimmen
Swiegen, klimmen
Langs het duustern
Noar n wiedweg fluustern . . .
Ik stoa verloren
In donkere oorden
En wacht en verstom:
Nacht.

OTERDOM

Hou stil tou om
De kerk
De witte kerk van Oterdom
Aan diek, in hörn,
De jonge mörn -

Hou fris hou was
De diek, de daauw
Het gras —

Over de Eems van veern
‘t Eerste licht, de leste steern,
De stille stroom, de verre kust
Mie overkoom ook dizze rust.

LAIWERKE'S LAID

Wel is 't del in zien graauwe klaid
Hoog in de locht te zingen staat?
Wat laid oet zuver heldre keel
Slagt noar de eerde hén omdeel?

De laaiwerk zingt zokzulf omhoog
In staaile klim, 'n stip veur 't oog
En vlogt zo wied de hemel in
Dat God zien zingen heuren ken.

Het wiede open korenlaand
Swigt stil in waarme zunnembraand
En lustert noar het geve laid
Dat laaiwerk hoog te zingen staat.

HONDSDOAGEN

As grelle dunderkoppen
De locht verstoppen,
As hetten bruien
En regens vluien
Stoan weer de hokken
In heur strogéle rokken
In laange riegen
Liedzoam - en swicgen
Mit oetlopen koppen
Dei onweren verroppen . . .

As in hondsdoagen
De buien joagen
Kennen de boeren
Nait mennen . . .

As regens stromen
Wat zel den
Van de oogst
Terechte komen?

HAARST

't Is haarst.
De locht hangt vloot.
Om koale kampen
Dicht in dampen
Slopt de dood.
De bomen stoan
Gries en vergoan
De takken bloot.
Het licht is aarm
De maaiwen kaarm:
Staarm.

't Is haarst.
De wolken graauw
Dicht om mie tou.
't Gruinlaand is smaart
De vurgan swaart
De grond is waik
En ales zaik.
Het zicht is naauw
En ales - hou?
Flustert:
Raauw.

'T AAILAAND VAN GELUK

O nacht.
Het aailaand rust.
Ik stoa mit die allain
Hier aan de leste kust
En om ons roest de zee.

O wenst,
Het aiweg laid,
Dat in en om ons waait,
En het gain enne nait,
En roest ook in de zee.

O vloud
Van 't zingend bloud,
Dei in en om ons slagt
Zien wonderlieke macht,
En golft ook in de zee.

O schoem
Van 't wit geluk,
Dat om ons licht en blinkt,
Woarin ons wezen zinkt,
En schoemt ook in de zee.

O licht,
Dat wiedweg licht,
En 't hoge steernlicht
Rondom dien teer gezicht
En 't lichten van de zee.

DIEKBREUK BIE JANSUM

Anno 1277

Vlam rood! Vlam rood! rood mörgenrood
En kundeg 't Raaiderslaand de dood!

Broest, wagels in het wilde licht,
Om 't Raaiderslaand joen doodsgerecht!

Jansumerdiek! Jansumerdiek!
Wild is de Eems en graauw van sliet

En hoog de golven, wit van schoem,
Dei wakkeln in het braide floem.

Jansumerdiek! Jansumerdiek!
De wagels stoan mit die kapliet . . .

Doarachter vreest het Raaiderslaand:
Krikt 't woater domt de overhaand?

Jansumerdiek! Jansumerdiek!
Holst doe de wilde Eems omliet?

Graauw bin de golven, graauw de locht,
En graauw de wolken op heur vlocht.

Jansumerdiek! Jansumerdiek!
Hoog staait dien rog om 't Raaidersliet,

Moar hoger springt de raauwe vloud
En brekt de diek in wilde moud.

Lu Jansum! Lu no moord en braand,
De noodklok over loug en laand!

Lu den Liede, Wilgum, Fletum,
Oosterraid' en Berum, Toruin,

Lu over 't laand langs Eems en Ee
Dc inbroak van de wilde zee!

Jansumerdiek! Jansumerdiek!
Dit is het ènne van dien riek,

Dien laand en volk, dien loug en veld,
't Mout aal vergoan in 't wild geweld

En rood doalt zun in oavendbraand
Over 't verdronken Raaidlerlaand.

NOVEMBER

De kimmén glèn.
Loden wolken schoeven hén.
Dwirreln maaiwen
Witte vloot.
Roegé raaiten
Waal en sloot.
Vurgen, gronden:
Brabel, wonden.
November:
Noakende kampen,
Flaren, dampen,
Buien, rampen.

BOERDERIJ IN DOOK

Gries slagt de dook
As kille rook
Om rode klacht
Van doakenmacht.

Graauwe oamen
Dicht omvoamen
't Raauw verstaarf
Van toen en aarf.

Grieze vegen
Miezelregen
Overstromen
Koale bomen

Leeg doarover
Vlogt n vogel.
Duustere spouk -
De swaarte rouk.

WITTE WIEVEN

In 't daipste van de stille nacht
Staait hoog de blaike moan op wacht,
Verscholen in de wiede kolken
Van witte lichtbelopen wolken.
Aan wale van het daip zingt 't raait
De eerde in sloap het waigelaid.
De locht bevangt het zuite roeken
Van 't bluien van de vledderstroeken
En lichte grieze koule dampen
Wellen oet de verre korenkampen
Ronnom de dichte hoageldoorn
In 't schemern van de nacht verloren.

Tere witte wieven verschiene
Van oet de grieze kingedienen
In lichte, dunne, zulvern woalen
Dei om de slaanke lieven vollen
En sweven bie heur lichte dans
In 't blinken van de moaneglans.
Ze komen, keren en bewegen
Langs onbepoalde, voage wegen
En glieden stil, van wieder heer
Dichtbie, weer vot, aal henneweer.
Ze boegen lieneg, overgeven
En veren weer omhoog en sweven
En wirreln in heur witte woalen
In naauwe kringen en spiroalen.

De slaanke witte aarms wenken
En strekken hoog in 't gries en zinken
Weer laangs de tere voage schimmen
Dei in het duustern zinken, klimmen.
Ronnom de witte wievekringen
Klinkt hoog en fien het muggezigen
De zuvre riem in ain cadans
Van wondre witte wievedans.
Ain wil, ain wenst, ain daip verlangen
Noar dans bie nacht holt heur gevangen
Zo laank in daipc zummernacht
De blaike moan holt stille wacht.

DER KWAM N BRAIF

*(vrij noar Hendrik de Vries zien
vertoalen van Pär Lagerkvist zien
gedicht oet 't Zweeds).*

Der kwam n braif oet Grunn'gerlaand
Dei vol ston over 't korenlaand.
Mien olle voader schreef dei braif,
't Schrift was mie zo laif.

En doar ston over gruine waaid'
En riepe rogge, gaaile waait' -
En over God dei 't aal bestuurt
En aaiweg duurt.

Doar lag het loug nog as aleer
Onder de huide van de Heer
En klokken ludden zaacht heur bee
Om oavendvree.

Der hong n reuk van bluiend gras,
Van pepermint en ook van vlas
En zundagsstilte zuls nog hier
Om het pepier.

Dei braif haar zok van 't ogenblik
Dat voader schreef al hoast dat ik
Hier in de veerte zol verstoan
Wat nooit meer zel vergoan.

WESTERWOLLE

Gele korenvelden
En lichtgruine waaiden
Verlopen in de verre schaaiden
Van golvend laand en blaauwe locht.

Stille landwegen
Liggen verzwegen
En verdwienen
In donkere boomgedienen.

Noar ale kimmen
Stoan bossen en bomen
Onder zulveren stromen
Zunnelicht.

Oa kronkelt en bogt
Deur akkers en bossen
Onmaarkboar verwozzen
Mit boerderijen en locht.

En hail gunne de sangen schemer
Van haaiden
Onder 't hoge hemelzaailen
Van witte wolken.

KAARSTNACHT

Stoalblauwe nacht
Dei wit beraauw
Van oet de wolken slagt
Over de lannen verloren
Over de velden bevroren.

Kaarstnacht, Engelenkoren:
Mysterie in ons verloren:
Wordt vannacht
De onschuld geboren?

WINTER

De heerten
Onner snei

Schrieven
Witte veerten

Swiegen
Witte stilte

Drieven

Witte dood
Wit licht
In dit gedicht.

ONGEBOREN ROULF

Laang in duustern
De kougaang!
De stappen hol en baange
Zuchten en geruchten fluustern.
Witte wieven
Dansen veur de vensterschieven.
Om deur van 't kafgat
Scharen van het schienvat.
Het ruzzelt in het stro in 't golf,
De moan schient deur de roeten.
Het duuster loert hier as n wolf,
De stille nacht is boeten . . .
En hoog in 't goul . . . ff . . .
Zit Ongeboren Roulf!

OAVENDROOD

Rode vlammen, wied en groot
Over 'n vloot van wolken
Dei hoog en stoateg voaren
In golden hemelpoort.

De zaailen wit de boorden rood
In 't rode bloud
Van zunnedood.
't Gelok aan boord.

TORENLAID

Bini Bam
Bim Bam
Heldere zang
Baaiern de klokken
Waaien de vlokken
Zulveren klang.
Bim Bam
Bim Bam
Bam!

Bim Bam
Bim Bam
Zingt slag op slag
't Zuvere luden
Lichte geluden
Ver in de dag.
Bim Bam
Bim Bam
Bam!

Bim Bam
Bim Bam
Hoog over mie
Staaigem de vlochten
Bliede gerochten
Wiedhèn vebie.
Bim Bam
Bim Bam
Bam!

DOOK

Dook
Dat graauwe wief
Komt oet de sompen

Kold en stief
Heur logge lief:
De borst bedompen.

Grieze polten
Van heur rokken
Sleept ze over
Ale stokken,

Zit doar den
Te drokken, swiegen,
Op heur boek'
Te miggelmiegen.

Slagt heur hannen
Om de lannen
Om de bomen
Dei as spouken
Oet heur houken
Op mie ofkomen:
Lieken in mist,
Wereld 'n doodkist.

DE ZEE

De zee, de zee golft oaf en aan
De stille strannen tegen.
De zee, de wiede zee aal aan
In rusteloos bewegen.

De zee, de zee roest toerloos hen
En flustert in zokzulven.
Doarover ziegt n swiegen hen
En wieken de verwulven.

De zee, de zee zingt dag en nacht
Zien aaiweg levenslaid.
Het schoem dat mit de golven slagt
Vervlochtegt en verwaait.

De zee, de zee golft in de tied,
In vaal en wizzelvaal,
Dat roest en broest noar wied en zied
De haartslag van het aal.

TWIJDONKER GEHAAIM

Twijdonkern ale veerten
En duustern dient . . .
Beneden op de heerten
Het licht verdwient.

De dag dei mout verloaten
- Zien oog al brekt -
De bomen en de stroaten
In woalen dekt . . .

't Hierboven en beneden
Vluit in mekoar . . .
En aal 't zoëven weden
Verlust zien woar . . .

't Zulde gehaaim: van veern
Rood vensterlicht
En aan de locht n steern:
't Zulde gezicht.

MYSTERIE

Benoader mie hier
Doar 'k ait noar verlang
Boven mien woorden
Moar binnen mien zang.

Achter de stilte
Flustert dien stem't
over de kilte
Dei mie beklemt.

Gehaaim van de dingen
Hou dei ook is
Kom in mien zingen
Wor in mie wis.

GOD

God
Ondeurgrondelk licht
Dat blift ook in de duusternis
En aine zugt
Mit ogen dicht
As 't in hom is
't Zeker licht

OMSWINDER

Swinnen, swaarven langs de wegen
Langs de waarven, op hoop van zegen
Is mien leven en mien lust.

Vebie de kimmen mout ik vinnen
Stilstand veur mien wenst en binnen,
Ik vin op 't zulde stee gain rust.

Ik mie de mensen dei mie vluiken
Heur hoat en nied dei mie nait ruiken.
Ik ben mie van gain kwoad bewust.

Mien roemte is zo wied; zien aais
Mien riek, mien raais op roakeldais,
Mien weg dei zok wiedhen verlust

De veerten in, woar bomen nunen,
Doe most swinnen, doe most strunen
Tot das 't dien ogen veur aaltied slust.

AS 'T ÖRGEL ZINGT

As 't örgel zingt
As 't örgel roest
Broest 'n orkoan
Van klankenmachten
Zien störm laid
Over d' oceaan,
De binnenzee van mien gedachten
Tot in de daipste houken
Doar woorden nooit aan rouken.

Dien harmonie
En grondzce van mien wezen
Zol dat op' 't daipste stee
Het zulfde wezen?

As 't örgel roest
Mien geest slagt vrij
Zien vleugels oet
In tied en tij.

STILLE OAVEND

Stille oavends
Vredcg miemern
En bedoaren
En de zaachte regen
In het gras . . .

As dit ales
Hier de wereld
As dit wereld
Ales was.

Gain hoat
Gain nied
Gain stried
Gain ras.
Allèn de zaachte regen
In het gras
As

WOARHEER?

Woarheer bin wie hierhen?
En den, dei 'k ben, woarhèn?
Zuik ik 't gelok van dou en den?
Woar vin wie dat?
Stil, wacht nog wat
En den loat ik, loat mie
Doarhen vebie –

BLADWIESDER	blz.
Veurwoord	5
Miemern in twijduustern	9
Oldambt	10
Middernacht op kerkensingel	11
Zummervlammen	12
Bie 't vuur	13
Sebo Hunengoa	14
Roggekaamp bie nacht	16
Meert	17
Nacht	18
Oterdom	19
Laiwerke's laid	20
Hondsdoagen	21
Haarst	22
Aailaand van geluk	23
Diekbreuk bie Jansum	24
November	26
Boerderij in dook	27
Witte wieven	28
Der kwam n braif	30
Westerwolle	31
Kaarstnacht	32
Winter	33
Ongeboren Roulf	34
Oavendrood	35
Torenlaid	36
Dook	37
De zee	38
Twijdonker gehaaim	39
Mysterie	40

God	41
Omswinder	42
As 't örgel zingt	43
Stille oavend	44
Woarheer?	45